

SAHLGRENSKA AKADEMIN

STUDIEHANDLEDNING FÖR KURSEN:

**Njurmedicinska sjukdomar, dialysbehandling och
njurmedicinsk omvårdnad, 22.5 hp**

Kurskod OM6040

Avancerad nivå-second cycle

Kursansvarig
Kursadministratör
Examinator

Kiana Kiani, kiana.kiani@gu.se
Cecilia Ohlsson, cecilia.ohlsson@gu.se
Annette Lennerling, annette.lennerling@gu.se

Termin och år

HT 2019

KURSBESKRIVNING

Njurmedicin och dialysbehandling är högspecialiserad sjukvård men en specialistutbildning för sjuksköterskor saknas. Behovet av utbildning inom njurmedicin och njurmedicinsk omvårdnad har dock funnits länge och uppdragsutbildningarna i Njurmedicin och Dialys genomfördes vid Göteborgs Universitet i samarbete med njurmedicinkliniken på Sahlgrenska Universitetssjukhuset första gången 1990. Genom åren har kurserna blivit alltmer omfattande och utvecklats utifrån studenternas utvärderingar.

Nuvarande kurs omfattar 22.5 hp, vilket innebär mer än halvfartsstudier (halvfart = 15 hp/termin). Kursen genomförs i samarbete mellan, Institutionen för vårdvetenskap och hälsa, Sahlgrenska Akademin vid Göteborgs Universitet och Njurmedicinska kliniken på Sahlgrenska Universitetssjukhuset i Göteborg. Som student måste du avsätta tid för examinationsuppgifter, seminarier, litteratursökning och litteraturstudier utöver den schemalagda kurstiden.

Kursen startar tisdagen den 10/9-2019 och avslutas torsdagen 9/1 2020. Kurstillfällena kommer att vara förlagda i på Sahlgrenska Universitetssjukhuset/Sahlgrenska (SU/S). Vänligen se schemat och bifogade kartor. Observera att vissa dagar kan föreläsningarna pågå till kl. 17.00.

AKTIVITETER PÅ CANVAS

Schema över kursen kommer att finnas tillgängligt på Göteborgs Universitets Lärplattform - **Canvas**. Efter att du i samband med kursstart lämnat in personuppgifter kommer du att registreras och få inloggningsuppgifter till Canvas. Kommunikationen mellan kursansvariga och studenter kommer till stor del att ske via Canvas. Mer information angående användning och tillgång till Canvas ges vid kursstarten. Ta för vana att regelbundet gå in på Canvas för att kunna dra ut åhörarkopior och ta del av eventuella schemaförändringar, uppdateringar eller annan information angående kursen.

KURSENS INRE LOGIK

Lärandemål	Läraktiviteter	Examinationer	Bedömningskriterier
Delkurs1 Njurfysiologi och njursjukdomar	Inläsning av litteratur, föreläsning	Skriftlig examinationsuppgift (hemtentamen)	Godkänd G / Underkänd U G=85% rätta svar på hemtentamen
Delkurs2 Njursviktsbehandling	Inläsning av litteratur/ arbete i grupp, muntligt framförande	-Skriftlig inlämningsuppgift, (seminarium: Accessvård) -skriftlig examinationsuppgift	Godkänd G / Underkänd U G=85% rätta svar på hemtentamen

		(hemtentamen)	Aktivt deltagande vid seminarium
Delkurs 3 Specifik njurmedicinsk omvårdnad	Inläsning av litteratur, föreläsning, arbete i grupp, handledning	-Muntlig tentamen, (seminarium: Uremiska symtom och tecken) -Skriftlig examinationsuppgift (Poster)	Godkänd G / Underkänd U

Läraktiviteter

Lärandet kommer att ske genom föreläsningar, självstudier och arbete i grupp. Under studietiden kommer det att finnas en tid del schemalagd för egna studier samt tid för grupparbete. Utöver det är viktigt att studenterna i samarbete med varandra bokat tid som krävs för planering och genomförande av olika aktiviteter. Gruppindelningen meddelas av kursledningen i samband med kursstart.

En läraktivitet är obligatorisk i de fall då lärandemålet ifråga inte kan uppfyllas på annat sätt än genom aktiv närvaro. Student som av olika anledningar inte kunnat närvara vid obligatoriska moment ska ges möjlighet att göra en ersättningsuppgift snart som möjligt. Det vill säga om man inte kan delta i obligatoriska delar diskuteras detta med kursansvarig.

Instruktioner till POSTERARBETE (*examinator: Annette Lennerling*)

Introduktion till posterarbetet finns schemalagt den 10/9. Posterarbetet görs i samarbete mellan två till tre personer. I undantagsfall kan en person göra posterarbetet. Posterseminariet äger rum den 9/1 2020. **Ett vårdproblem inom sjuksköterskans arbetsfält i njursjukvård ska djupare studeras och presenteras som en poster.**

Vad är en poster?

En *poster* innebär att på ett begränsat utrymme och på en begränsad tid presentera problemområdet inom njur-/dialyssjuksköterskans kunskapsområde. Syftet med posterarbetet är att fördjupa sin kunskap i omvårdnad inom arbetsfältet. Målet är att efter avslutad kurs kunna visa förmåga att identifiera problemområden inom sjuksköterskans njurmedicinska kunskapsområde och självständigt kunna planera, genomföra, dokumentera och ge förslag till delar av vårdprogram och/eller förändringsarbete.

Vad är ett posterseminarium?

Ett posterseminarium eller en postersession kan liknas vid en tävling om människors uppmärksamhet. Försök göra postern så intressant som möjligt för att fånga uppmärksamhet. Kom ihåg att välja en lämplig nivå på posterns innehåll beroende på vem den riktas till. Syftet är att göra postern så tillgänglig som möjligt för dem som budskapet riktas till. Redovisning av postern sker i muntlig seminarieform under förmiddagen den 9/1 2020. Därefter inbjuds till "poster-mingel" där personal från Njurmedicinska kliniken SU och närliggande enheter är välkomna att mingla.

Riktlinjer för POSTERARBETE

Postern ska göras som en **vetenskaplig poster**. Beroende på vem man riktar budskapet till blir utformningen olika. Den **vetenskapliga postern** har ett strikt format som följer den vetenskapliga rapporten, det vill säga med samma rubriker, men betydligt mindre textinnehåll: Bakgrund/Inledning, Frågeställning/syfte, Material och Metod, Resultat, (eventuellt Diskussion) och Slutsatser. Det är också bra att använda ett minimum av referenser i texten max 5-6 referenser – posterläsaren kan alltid fråga om ytterligare information under posterseminariet. Antal artiklar som måste läsas för att göra en poster är betydligt fler.

Bakgrund eller Inledning. Inledningen/bakgrunden ska innehålla bakgrundsinformation det vill säga en mycket kortfattad information om det aktuella ämnet postern handlar om. Det är viktigt att denna del är så intressant som möjligt så att den fångar läsaren. Inget eget tyckande skrivs utan fakta refereras från litteraturen.

Frågeställning/Syfte. Här beskrivs frågeställning/målet med det egna projektet.

Metod och material. Beskriv den metod som använts, oftast på denna kurs är det en litteraturstudie men man kan också använda t ex intervju eller enkät som metod. Vid litteraturstudie redovisas databas (ex Cinahl, PubMed) antal träffar och urvalskriterier/begränsningar i sökning d.v.s. hur litteraturen valts ut. Om man gör ex en enkät beskrivs vilka som ingått i undersökningen t ex antal patienter, ålder, kön osv.

Resultat. Här redovisas vad som kommit fram av undersökningen/litteraturstudien. Frågeställningen ska besvaras. Använd gärna grafer eller bilder för att redovisa. Ta reda på om bilderna är fria för publicering, gör annars egna bilder t ex ta egna foton.

Diskussion. En diskussionsdel är inte så vanligt förekommande på en poster men kan ingå. I diskussionsdelen diskuteras resultaten av undersökningen i förhållande till litteraturen och era egna synpunkter kan framkomma här.

Slutsatser. Slutsatser/konklusion av vad ni kommit fram till i litteraturstudien/undersökningen. Den här delen av postern måste vara mycket övertygande.

Ytterligare tips och mallar för poster kommer att finnas på Canvas. Information om olika referenssystem kommer också att läggas ut på Canvas.

HANDLEDNING AV POSTERARBETE

Under höstterminen kommer varje postergrupp att erbjudas fyra tillfällen för handledning då vi träffas. Vid varje handledningstillfälle är omkring 30 minuters handledning avsatt per poster. Varje postergrupp handleds av: Kiana Kiani eller Cecilia Vedin & Linda Afsenius.

Tider för handledning för respektive grupp meddelas via canvas senast samma kursvecka som handledningstillfället.

För att handledning av arbetet ska kunna genomföras måste handledarna få underlaget till arbetet en vecka innan handledningstillfället. Respektera inlämningstiderna för handledningsunderlag. Se schemat på Canvas.

INLÄMNING OCH UPPFÖLJNING

Inlämning av slutgiltigt posterunderlag för godkännande är måndagen den 16/12-2019 kl. 15.30. Underlaget skickas till examinator: Annette Lennerling, annette.lennerling@gu.se. Då ska posterns innehåll, för den vetenskapliga lämnas in. Postern behöver alltså inte vara klar layoutmässigt men måste vara klar innehållsmässigt. Bedömning sker på innehåll och inte layout.

Slutgiltig poster ska vara tryckt och tas med till kurstillfället 9/1-2020 (inklusive ca 50 st. miniposter i A4-format)

Posterseminarium/redovisning (9/1-2020)

Författarna till postern ger en kort sammanfattning av innehållet i postern så att åhörarna får en uppfattning om innehållet dvs. beskrivning av problemet, syftet och tillhörande frågeställningar samt resultat och slutsatser. Separat information om Posterseminariet kommer att finnas på Canvas?

Efter seminariet är personal från Njurmedicinska kliniken, Transplantationscentrum SU samt övriga närliggande enheter inbjudna till "poster-mingel".

RIKTLINJER FÖR POSTERFRAMSTÄLLNING

Posterns storlek får vara max 150 cm hög och max 90 cm bred. Den bör vara stående (kortsidan upp).

Språket ska vara svenska eller engelska. Alla postrar ska dessutom lämnas in i form av en "miniposter" i A4-format för arkivering och för att kunna delas ut till övriga kursdeltagare. Detta ber man tryckeriet om i samband med offert för tryckning.

Titel

Titel med bokstäver åtminstone 4 cm höga. Titeln bör vara detaljerad och helst inte mer än åtta till tio ord. Viktigt är att den lockar till att läsa. På en vetenskaplig poster skriver man oftast detaljer om författare (namn och arbetsplats) direkt under titeln men med lite mindre bokstäver.

Posterförfattare: namn, titel, På en pedagogisk poster kan detaljer om författare (namn och arbetsplats) kan vara överst i högra hörnet alt. nederst i högra hörnet, med lite mindre bokstäver än titel.

Kurs: Njurmedicinska sjukdomar, dialysbehandling och njurmedicinsk omvårdnad, 22,5 hp
Institutionen för vårdvetenskap och hälsa, Sahlgrenska Akademin, Göteborgs Universitet,
höstterminen 2019, kan skrivas längst ned i höger hörna.

Text

Texten ska kunna läsas från 1-2 meters håll. En poster ska innehålla maximum 500 ord. Skriv koncist med korta meningar and undvik mångordighet. Gör postern så synlig som möjligt och försök göra lämpligt avstånd mellan texterna. Texten bör vara med dubbelt radavstånd, med stora bokstäver minimum 10 mm höga. På så sätt kan postern bli läsbar från ett avstånd av 1-2 m. Man bör undvika oavbruten text med stora bokstäver eftersom det försvårar läsningen och gör texten mindre intressant för läsaren. Man ska undvika att använda kursiva eller dekorativa textstilar. Det är ofta bra att dela upp postern i sex till åtta ytor, åtminstone tankemässigt när man planerar hur den ska se ut.

Undertitlar

Använd stora bokstäver 12-20 mm höga och inte så många ord.

Färger och bilder

Användning av olika färger kan ge eftertryck åt viktiga saker och koppla ihop text med grafiska illustrationer och bilder. Blanda inte för mycket färger. Det kan ge ett "virrigt" intryck. Ska postern uppfattas bra bör man inte använda mer än tre olika färger. Läsaren kan också vägledas genom postern med till exempel numreringar, pilar eller linjer.

Examination

Vid kursstarten den 10 september ges en introduktion till de examinationsgrundande uppgifterna. Viss tid för arbete med uppgifterna finns inlagt på schemat. Övrigt arbete med uppgifterna får ske utanför schemalagd tid och mellan studenterna via e-post, Canvas, Google drive eller telefon.

Examinationen av kurs 1 och 2:

- Seminarium/Workshop samt kort skriftlig inlämning. **Accessvård**, torsdagen 10/10.
- Skriftlig, individuell hemtentamen baserad på patientfall. Lämnas in via Canvas. Hemtentamen finns tillgänglig från 18 /11 v 47 med inlämning senast 2/12. Godkänt resultat = 85% rätta svar på hemtentamen.

Examinationen av kurs 3:

- Seminarium/Workshop. **Uremiska symtom och tecken**, onsdagen 20/11. Grupparbetet presenteras och examineras i seminarieform.
- Posterprojektarbete, inom vårdvetenskap. Inlämnas för slutgiltigt godkännande av innehåll 16/12. Postern redovisas vid ett seminarium 9/1- 2020 med efterföljande posterutställning samma dag.

SEMINARIUM: Accessvård, 10/10 (ansvarig för seminariet Cecilia Rosander)

Denna uppgift är ett grupparbete. Kursdeltagarna delas in i grupper med 3-4 deltagare i varje grupp enligt gruppindelning som kursledare gör i samband med kursstart. Varje grupp får en frågeställning att arbeta med. Senast måndagen den 7/10 ska ett skriftligt underlag ett "faktablad" på max en A4 sida normal text (12 punkts enkelt radavstånd) och med de 3 viktigaste referenserna, inlämnas via Canvas så att alla har tillgång till detta i samband med seminariet den 10 oktober.

Redovisning sker muntligt i seminarieform den 10 oktober cirka 15-20 min per grupp. Det är viktigt att alla gruppdeltagare deltar i den muntliga redovisningen.

Arbetet sker utifrån givna frågeställningar. Sök i litteraturen, dvs. vetenskapliga artiklar och internationella riktlinjer för att ta reda på aktuella behandlingsrekommendationer inom respektive frågeställning.

Frågeställningar:

1. CDK eller AV-fistel? Fördelar/nackdelar. Vad är bäst?
2. Postoperativa kontroller efter nyanlagd AV-fistel, vilka kirurgiska komplikationer kan förekomma? Arbetsmetoder för användning av nyanlagd fistel. När är en fistel mogen?
3. Olika stickteknik i AV-fistel. Fördelar och nackdelar? Vad rekommendera? Perforation av AV-fistel, åtgärder? Kompressionstid i samband med dialysavslut?
4. Skötsel av accesser samt patientundervisning i samband med fistlar/grafter och PD/ CDK. Skillnader och likheter. Vad bör patienten tänka på ?
5. Accessinfektioner. Förebyggande åtgärder och åtgärder i samband med infektion.
6. Patienten har behov av att starta dialys inom några dagar (inte ur-akut), CDK eller PD-kateter för och nackdelar?

SEMINARIUM: Uremiska symptom och tecken, 20/11 (Ansvarig för seminariet: Kiana Kiani , Cecilia Vedin Molin och Linda Afsenius)

Denna uppgift är ett grupparbete. Kursdeltagarna delas in i grupper med 3-4 deltagare i varje grupp enligt gruppindelning från kursstart. Varje grupp får ett specifikt uremiskt symptom/tecken. Utifrån ett omvårdnadsperspektiv ska gruppen söka i litteraturen d.v.s. kurslitteratur, guidelines och vetenskapliga artiklar, efter evidensbaserade behandlingsalternativ som finns och som kan hjälpa patienten och lindra symtomet/tecknet.

Varje grupp ska också utifrån ett annat tilldelat specifikt symptom/tecken lyfta fram den erfarenhetsbaserade kunskapen som finns i gruppen d.v.s. hur gör man på respektive klinik och förmedla detta andra kursdeltagare vid seminariet.

Redovisningen sker muntligt i seminarieform den 20 november. Redovisningen utgår från varje specifikt symptom/tecken. En kort Powerpoint kan med fördel göras men det är inget krav. Den grupp som fått den erfarenhetsbaserade kunskapen på ett symptom börjar med att

under 10 min redovisa hur symtomet brukar behandlas. Därefter redovisar den grupp som har fått den evidensbaserade kunskapen, om samma symtom/tecken, under 10 min, vad forskningen visar att vi borde göra under 10 min.

Stämmer det vi gör med det vi borde göra? D.v.s. är vår omvårdnad evidensbaserad?

Seminarier utgår från nedanstående symtom och tecken.

Grupp	Evidensbaserad	Erfarenhetsbaserad
1	Sexuell dysfunktion	Klåda
2	Törst	Malnutrition
3	Depression	Trötthet och fatigue
4	Trötthet och fatigue	sexuell dysfunktion
5	Malnutrition	Depression
6	klåda	Törst

Redovisning sker enligt följande schema:

Symtom	Redovisande grupper
Sexuell dysfunktion	Grupp 1 och 4
Törst	Grupp 2 och 6
Depression	Grupp 3 och 5
Trötthet och fatigue	Grupp 4 och 3
Malnutrition	Grupp 5 och 2
klåda	Grupp 6 och 1

Bedömningskriterier och krav

För godkänd kurs krävs:

- Aktivt deltagande i samband med inlämning av underlag och på seminarier *Uremiska symtom och tecken* samt aktivt deltagande vid seminarier om *Accessvård*. Vid frånvaro på seminarierna diskuteras uppföljning med kursansvariga.
- Godkänd enskild skriftlig hemtentamen. Eventuell omtentamen sker individuellt. Hemtentamen bedöms av Cecilia Rosander. Godkänd = 85% rätta svar
- Godkänd poster (innehåll) samt aktivt deltagande vid posterseminariet.

Vid frånvaro på seminarierna diskuteras uppföljning med kursansvariga. Examinator är docent Annette Lennerling.

Student äger rätt till byte av examinator efter att ha underkänts två gånger på samma examination, om det är praktiskt möjligt. En sådan begäran ställs till institutionen och skall vara skriftlig. Antal provtillfällen är begränsade till fem tillfällen.

Referenslitteratur

European Dialysis and Transplant Nurses Association/ European Renal Care Association (EDTNA/ERCA) (u.å). Hämtad 2019-05-10 från: <https://www.edtnaerca.org/>

European Renal Best Practice (ERBP) (2012). Hämtad 2019-06-10 från <http://european-renal-best-practice.org/>

Livet som gåva (u.å) Hämtad 2019-06-10 från <http://www.livetsomgava.nu/faktablad-radera/ladda-ner-vara-faktablad/>

National Kidney Foundation (2015). Hämtad 2019-06-10 från https://www.kidney.org/professionals/guidelines/guidelines_commentaries

Svensk njurmedicinsk förening (SNF) (2006). Hämtad 2019-06-10 från <https://njurmed.se/rad-riktlinjer/>

Kursledning

Examinator

Annette Lennerling , leg. ssk, klinisk lektor, docent

E-post: annette.lennerling@gu.se

Kursansvarig

Kiana Kiani, leg ssk/universitetsadjunkt

E-post: kiana.kiani@gu.se

Tfn: 031-7865604

0766-185604

Kursledare

Cecilia Vedin Molin, leg ssk

E-post: cecilia.vedin@vgregion.se

Tfn:0706-391994

Kursledare

Linda Afsenius, leg ssk

E-post: linda.afsenius@vgregion.se

Kursledare

Cecilia Rosander, specialistläkare
njurmedicin

cecilia.rosander@vgregion.se

Koordinator för uppdragsutbildningar, Monica Kolvered

Göteborgs universitet, institutionen för vårdvetenskap och hälsa

E-post: monica.kolvered@fhs.gu.se

Tfn: 031-786 60 35

Kursadministratör, Cecilia Olsson

Vid frågor om Ladok, Canvas-inloggning Göteborgs universitet, institutionen för
vårdvetenskap och hälsa.

E-post: cecilia.olsson@fhs.gu.se

Tfn: 031-7862349

